

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Ratione alicujus oneris suscepti à Mutuante. parag. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

Respondeo. Illicitum esse, aliquid sperare ex Mutuo, tanquam debitum ex Justitia, & quidem, etiam, si speres minus principaliter, quia adhuc committis injustitiam, cum lucrū accipias sine titulo, non verò esse illicitum, sperare aliquid, tanquam congruum ex gratitudine; illud ergo prohibetur, non hoc. Unde, quando prædictum Caput *Consultuit*, dicit, licere, sperare lucrum minus principaliter ex Mutuo, semper intelligendum ita est, ut sensus sit, licere, illud sperare, non tanquam debitum ex Justitia, sed tanquam congruum ex gratitudine, & amicitia dumtaxat, Uide omnino, quæ dicam infra cap. 4. §. 2. & cap. 5. §. quarto.

3. Duo tamen scopuli sunt in praxi diligentissime declinandi. Alter, ne fiat pactum antea, Alter, ne sit quis nimis importunus in petendo lucrum ex gratitudine. Quamvis enim pactum fiat expresse, ut lucrum detur ex gratitudine dumtaxat, & quamvis Mutuans solum utatur precibus, undè speculative non videatur, sic induci malitia usuræ, tamè quia, ut verè effugiat in iustitia, Mutuatarius ex mera, & pura libertate, & voluntate dare debet, quæ libertas faciliè in prædictis scopulis violatur, & infringitur, cum illud pactum antea factum, & importunæ illæ præces ostendant involuntarium, & multò magis, si Mutuatarius concipiat timorem, ne alia vice difficulter inveniatur, qui Mutuet, idè dixi, esse in praxi geminos illos scopulos solerrimè cavendos.

4. Inquires. Pecconè, & obligor ad restitutionem, Primò, si accipiam bona fide lucrum, tanquam ex gratitudine, vel simili iusto titulo, Mutuatarius tamen vere det, tanquam debitum ex Justitia? Secundò, quid, si contra, Mutuatarius det ex gratitudine, tu verò accipias ex Justitia?

5. Respondeo ad Primum, te non peccare; Quando tamen rescies Mutuatarium dedisse ex vi Justitiæ, reddere debes omnino lucrū, quod extat, vel id, in quo factus es ex eo ditior, quia tunc jam cognoscis, te titulum non habere retinendi.

6. Ad secundum, te peccasse quidem ex conscientia erronea, sed illa deposita, lucrum tutò retine, quia jam habes titulum iustum retinendi. Vtramque responsionem legere poteris apud Less. *a*

a Less. lib. 10. dub. 6.

Quid, si dubitem, an Mutuatarius dederit gratis?

Respondeo, te debere restituere, quia in dubio melior est conditio possidentis: Nunc autem verè, & civiliter possidet mutuatarius, quamvis materialiter lucrum sit apud te: sicuti, quando Lator possidet rem meam, possessio vera, & civilis est apud me, licet possessio materialis, seu, ut vocamus, naturalis, sit apud Latronem. Lelsius ibid. contra Cajetanum.

8. Prostre, hic est rejicienda falsa illa sententia Scoti, *b* & aliquorum ipsum sequentium, qui asserunt, usurarium non teneri restituere, si Mutuatio nò manifestavit suam intentionem exigendi supra sortem, quamvis peccet exigendo, sed peccare, & restituere tunc solum debere, quando id manifestavit; Ratio est, aiunt, quia, quando non manifestatur huiusmodi intentio Mutuatario, ipse Mutuatarius præsumitur dare gratis. Falsa enim verò sententia, ut falsa meritò visa est Molinæ, & aliisque. Ratio est, quia sine fundamento sic præsumitur; immò cum maximo fundamento præsumitur contrarium. Nemo enim censetur gratis donare, ut infra, cum de donatione, fufius, Deo dante, docerimus.

Præterea, si vera esset hæc sententia, sequeretur, usurarium Mentalem nunquam obligari ad restitutionem, quia eo ipso, quod sit solum mentalis, jam mutuat sine explicito pacto, & sine manifestatione suæ intentionis, & tamen *In cap. Consultuit, de Usuris*, teneri ad restitutionem Mentalem usurarium, clarè decernitur.

§. II.

Lucrum ex Mutuo ratione alicuius oneris suscepti à Mutuante.

Ratione laboris.

Med. de Cambiis

1. **P**otest à Mutuans aliquid proportionatum exigere ratione notabilis laboris, quem fortè suscipit in gratiam Mutuatarii, in parandis v. g. pecuniis, in numerando ejus magnam quantitatem, in mensurando tritico, in transportando vino ad domum Mutuatarii, &c. Ratio est, quia licitè potest quis locare laborem suum extraordinarium alteri.

2. Dixi, *proportionatum*, in hoc enim forè

labun-

labuntur nonnunquam aliqui, Usurasque palliant, dum pro parvo labore sumunt non exiguam mercedem, tunc enim, quis non videt, vel Usuram committi palliatam, vel clarum furtum? expendat igitur homo prudens, & expertus, quanti sit ejusmodi labor.

3. Dixi item, *in gratiam Mutuatarii*, quod certe ferè semper est; quando datur Mutuum. Quando enim mutuans dat mutuum tibi, in tuam gratiam numerat, mensurat, transfert in domum tuam rem mutuatam: At, quando mutuatarius reddit, discrimen invenio inter numerationem, seu mensurationem, & inter translationem. Nam, quoad translationem mutuatarius ipse debet rem transportare in locum, in quo rem habuit à Mutuante, nè scilicet mutuans ex mutuo dato damnum expensarum transportationis patiatur. Undè, si mutuans in alium locum non æquivalentem velit rem transferri, certe suis expensis facere id debet, non mutuatarii, quia tunc rem propriam in gratiam suam alio transfert. Quoad numerationem vero, vel mensurationem, cum mutuans Jus habeat, nè defraudetur in numero, vel in mensura, debet mutuatarius coram mutuante numerare, vel mensurare, & quidem propriis ipsius mutuatarii expensis. Ratio est, quia ad mutuatarium pertinet, cum reddit mutuum, scire, ne plus, vel minus reddat; Certe in decimis Ecclesiæ solvendis ex frumento, solent in nostris Religionibus Domini suis expensis frumentum mensurare coram eo, qui Ecclesiæ decimas recipit. Et merito, nam rem suam gerit Dominus, cum mensurat: nè scilicet det plus, quam debet, cum suo peccato, vide, quæ dicam *infra*.

*a Infra in
tr de Cáb.
c. 3. §. 3. n.
6.*

Rationes gravaminis extrinseci.

4. Potest secundò mutuans aliquid proportionatum accipere, si præter rem, quam dat mutuatam, aliud gravamen Mutuo extrinsecum suscipiat, mutuat v. g. tibi Petrus centum aureos hic, & suscipit onus pro te illos expendendi, in emendis tibi vestibus, vel mercibus: potest sanè aliquid proportionatum accipere ex tali gravamine. Ratio est jam dicta, quia hæc nova onera sunt pretio æstimabilia, quæ nemo obligatur gratis suscipere.

Ratione promissionis mutuandi.

5. Potest Tertio mutuans aliquid à te accipere, si se obliget ad mutuandum, quoties tu volueris, seu quoties tu pecunia indigeris. Ratio est eadem, quia id novum est gravamen. Hinc licitè Mercator aliquid lucri accipit à Principe, vel Civitate, quando se obligat ad mutuandum ipsis, quoties frumento v. g. indigerint, &c. Et ita docet *b Scotus* aliique.

*b Tel. lib. 1.
c. 38. n. 1.*

Ratione Assurationis.

6. Potest Quarto mutuans aliquid à te accipere ratione Assurationis. Ut id intelligas, vel scito, vel recolito, posse mutuatarium ad asscurandum mutuantem de dato mutuo, rogare aliquem tertium, ut fidejubeat, seu asscuret mutuantem de ejus sorte, cui tertio aliquid soluit pro tali fidejussione; aliquid, inquam, proportionatum à viro prudenti deestendum juxta pericula, quæ omnibus expensis in eo mutuo timeri possunt. Immo, quamvis Covarr. e neget pro fidejussione posse aliquid accipi, quando nullum est periculum in solutione, tamen Alii cum Navarr. *c. 3. n. 6.* affirmant, posse, quia adhuc est pretio æstimabile, sic fidejubeat: Adde, saltem moraliter, propter tot rerum mundanarum varietates, semper subesse aliquod periculum, sed certe tunc valde minus (si minus est periculum) debere esse, quod accipitur, monitione non indiget.

7. His positis, Quartum, An, sicuti Mutuatarius potest advocare pro suo fidejussore hunc tertium, dando illi proportionatam mercedem, ita licitè, & justè possit acceptare pro fidejussore suo ipsum eundem mutuantem, qui licitè possit proportionatum pretium à mutuatario accipere.

Respondeo, licitè, & justè posse, si aliud non addas. Ratio est, quia hoc, est subire novum gravamen, & sicuti justè solvi potest tertio ejusmodi merces, ita poterit solvi mutuantem.

8. Dixi, (*si aliud non addas*) nam si à mutuantem obligaretur mutuatarius ad eligendum pro suo Asscuratore ipsum mutuantem, injustè se gereret, quia obligaret mutuatariū ad aliquod præstandum, ad quod ex vi mutui non obligatur, quare adderet mutuatario no-

vum

vum gravamen, quæ injustitia esset manifesta. Contra prædicta videntur prima facie esse aliqui Sacri Textus, præsertim *C. Navigantis, De Usuris*, quorum explicationem lege apud DD. & breviter omnes complectentem Delugo. b

Denique adverte, multa hæc pertinentia propter connexionem casuum fore iterum dicenda c. 4. sequi.

§. III.

Lucrum in Mutuo ex damno emergente.

1. Præmittendum est pro Tironibus, quid sit damnum emergens, quid lucrum cessans. Damnum emergens dicitur illud, quod patimur in nostris bonis, quæ possidemus, eo, quod alteri illa concedimus. Quæ, si, ut tibi dem mutuos ceterum aureos, cogar ab alio eisdem ad Usuram cum meo interesse, decem v. g. aureorum, accipere. Vel, si, ut tibi mutuem frumentum v. g. cogar res meas vili pretio cum meo damno, quinque v. g. aureorum, vendere, vel hinc ad quatuor menses idem triticum pro meo victu carius cogar emere, duobus v. g. aureis amplius, dicor pati *damnum emergens*, in illis decem, quinque, duobus aureis.

2. Huic affine est lucrum cessans. Hoc enim est illud damnum, quod patimur, non quidem in bonis, quæ possidemus, sed in lucro, quod probabiliter acquireremus, si nostrum alteri non concederemus. Habeo v. g. pecuniam paratam ad emendum nunc, tempore Messis, triticum cum spe lucrandi, omnibus expensis, aureos centuta; Si tibi hanc pecuniam mutuem, quo Mutuo posito, acquirere ejusmodi lucrum non possum, cessabit mihi lucrum in aureis centum, & hoc *lucrum cessans*, appellatur. Unde vi des, lucrum cessans posse etiam vocari damnum emergens, quatenus, qui lucrum speratum non acquirit, damnum pati, dici profecto potest. In hoc paragrafo dicemus de damno emergente, dictum mox de lucro cessante.

3. Certum est apud omnes, posse Mutuatorem exigere totum illud damnum, quod ratione mutui ipsi provenit, seu emergit, nam ratio naturalis manifeste dicitur, ut nemo obligetur cum suo damno alteri Beneficium præstare. Ita passim Theologi. Unde licitum est mu-

Tamburinus de Sacramentis.

tuanti, pacisci, etiam ante mutuum datum, de hoc damno emergente à die contractus celebrati, quia justam rem deposcit.

4. Tria tamen requiruntur, nè injustitia, seu Usura intercurrat. Primum, ut mutuum sit re vera causa hujus damni, & aliter impediri damnum non possit, si enim mutuans habeat alias pecunias, seu illas facile parare queat, quibus possit damnum illud impedire, vel amicus pecuniam offerat, non poterit ex hoc capite lucrum accipere ex mutuo, quia tunc mutuum non est causa ejusmodi damni.

Secundò, ut admoneatur Mutuatarius de ejusmodi damno, seu, quod idem est, ut ab initio fiat pactum de hoc damno; nam fortasse nolet is, accipere mutuum cum eo onere.

Tertiò, ut non excedat limites valoris damni, ut ex se patet, & nos alibi diximus.

5. Duo autem damna possunt, debentque hic distingui. Alia sunt, quæ ex mutuo sequuntur mutuanti pro tempore, quo ex conventionem durat mutuum, hoc est, usque ad præfixum terminum, quo debet mutuum reddi, & de his damnis hæcenus loquuti sumus. Alia sunt, quæ sequuntur ex eodem mutuo pro tempore, quod currit post terminum prædictum, quæ alio vocabulo dicuntur damna ex mora, id est, quæ ex mora solvendi, fortè sequuntur mutuanti; De his igitur posterioribus querendum est, an, & quatenus debeant refarciri à mutuatario.

6. Debere refarciri, si de illis dictus mutuatarius fuerit admonitus, vel, si pactum de ipsis præcesserit, tenent omnes, quia, ut supponimus, vera causa talium damnorum tunc patimodo est mutuatarius. Requiritur tamen, ut verè, & necessariò sequantur ratione mutui. Unde, si mutuans, propter moram mutuatarii in reddendo, accepit pecuniam solvendo interesse, ut suis usibus necessariis subveniret, hoc interesse, tanquam damnum emergens, debet refarciri mutuatarius: At, si, ut lude-ret, vel quid simile non necessarium faceret, non debet mutuatarius, quia is non obligatur, nisi ad damnum emergens, quod ipsi imputetur, ut causæ: At in hoc eventu ejusmodi interesse non imputatur mutuatario, sed ipsi mutuanti.

7. Præterea requiritur, ut mutuatarius potuerit in termino solvere, nam non dicitur esse in mora, si inculpabiliter solvere non potuit.

R r r

§. Quod